

30 Cdo 861/2005

**ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Pavlíka a soudců JUDr. Olgy Puškinové a JUDr. Karla Podolky v právní věci žalobce Mgr. M. Š., zastoupeného advokátkou, proti žalované obchodní společnosti V., a.s., zastoupené advokátem, o uveřejnění odpovědi, vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 11 C 20/2003, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 11. ledna 2005, č.j. 1 Co 298/2004-140, takto:

- I. Dovolání žalobce se zamítá.
- II. Žalobce je povinen do tří dnů od právní moci tohoto rozhodnutí zaplatit na náhradu nákladů dovolacího řízení žalované částku 3.175,- Kč jejímu zástupci advokátu.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 2. června 2004, č.j. 11 C 20/2003-113, uložil žalované, aby podle ustanovení § 10 zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů(dále jen "tiskový zákon"), uveřejnila v deníku K. noviny odpověď ve znění:

V článku nazvaném „Rada města chce odpustit penále významnému podnikateli Š.“, uveřejněném dne 28. února 2003 v K. novinách, bylo nepravdivě uvedeno, že Mgr. M. Š. má zaplatit městu K. V. smluvní pokutu ve výši 150.000,- Kč z důvodu pozdě zaplaceného nájemného za nebytový prostor v B. ulici. Tato informace není pravdivá, protože Mgr. M. Š. nikdy nebyl nájemcem nebytových prostor v ulici B., a proto městu K. V. nájemné, smluvní pokutu, ani úroky z prodlení, nedluží. Soud prvního stupně dále rozhodl o náhradě nákladů řízení.

K odvolání žalované Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 11. ledna 2005, č.j. 1 Co 298/2004-140, podle ustanovení § 220 občanského soudního řádu (dále jen "o.s.ř.") rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích změnil tak, že žalobu v celém rozsahu zamítl. Rozhodl též o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud s odkazem na ustanovení § 10 odst. 1 věta první tiskového zákona převzal zjištění soudu prvního stupně, že v dané věci byly splněny zákonné lhůty pro uplatnění práva na odpověď. Nesdílí však názor, že byly současně splněny hmotněprávní předpoklady pro uveřejnění požadované odpovědi. Má též zato, že sice nebyl prokázán případný dluh žalobce vůči městu K. V., avšak neztotožnil se se závěrem, že by se údaje zveřejněné v předmětném článku dotkly cti či důstojnosti žalobce. I když v nadpisu článku byla uvedena zavádějící informace, že rada města (K. V.) chce "odpustit penále" žalobci, přičemž v první větě článku je uvedeno, že "rada města doporučí zastupitelstvu odpustit smluvní pokutu významnému k. podnikateli M. Š. ", odvolací soud vyšel z celkového kontextu tohoto článku, v němž je dále uvedeno, ve kterých obchodních společnostech žalobce figuruje. Především konstatuje, že

smluvní pokuta se týká společnosti C. G., a.s., která neuhradila nájemné za několik dní v prosinci 2001 ve výši 40.000,- Kč za prostory v B. ulici. Je zde též vysvětleno, proč došlo k "odpuštění" smluvní pokuty. V řízení též bylo prokázáno, že žalobce je předsedou představenstva společnosti C. G., a.s., přičemž žalobce je s touto společností veřejností spojován. Žalobce pak s Radou města o odpuštění dluhu jednal jako statutární zástupce společnosti. Odvolací soud současně vzal v úvahu, že běžný periodický tisk je určen k informování nejširší veřejnosti, takže proto přistupuje k určitému zjednodušení podávaných informací. Proto poskytované informace nemusí být bezpodmínečně zcela přesné, ale přesné musí být jejich celkové vyznění. To pak je případ i dotčeného článku.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen zástupkyni žalobce dne 14. února 2005, přičemž právní moci nabyl téhož dne.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dne 28. února 2005 včasné dovolání. Jeho přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. Má zato, že napadené rozhodnutí ve věci samé spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o.s.ř.). Současně též uvádí, že závěr odvolacího soudu, že celkové vyznění sporného článku bylo přesné, nemá podklad v provedeném dokazování (dovolací důvod ve smyslu ustanovení § 241a odst. 3 o.s.ř.).

Dovolatel především odkazuje na ustanovení § 10 odst. 1 tiskového zákona a připomíná, že žalovaná uvedla v článku o žalobci nepravdivá tvrzení (nebylo prokázáno, že by žalobce byl dlužníkem, a ani to, že by dlužníkem byla společnost C. G., a.s.). V článku bylo jméno žalobce použito zcela účelově. Článek byl běžným občanem vnímán tak, že žalobce je dlužník, který místo plnění závazků využívá svých známostí. Žalobce si velmi cení své „bezúhonnosti“, přičemž napadený článek bez jakéhokoliv podnětu či důvodu na straně žalobce zasahuje do jeho práva na zachování soukromí a zejména pak cti bezúhonného člověka.

Proto navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil, a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Požádal též o odklad vykonatelnosti napadeného rozsudku.

K dovolání se žalovaná vyjádřila písemným podáním ze dne 25. dubna 2005, v němž se ztotožnila se závěry soudů obou stupňů. Proto navrhla, aby toto dovolání bylo zamítnuto.

Dovolací soud uvážil, že dovolání žalobce bylo podáno oprávněnou osobou, řádně zastoupenou advokátem podle ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř., stalo se tak ve lhůtě vymezené ustanovením § 240 odst. 1 o.s.ř. Je charakterizováno obsahovými i formálními znaky požadovanými ustanovením § 241a odst. 1 o.s.ř. Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., neboť napadeným rozsudkem byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Dovolací soud pak uvedený rozsudek Vrchního soudu v Praze přezkoumal v souladu s ustanovením § 242 odst. 1 až 3 o.s.ř.

Z ustanovení § 242 o.s.ř. vyplývá, že právní úprava institutu dovolání obecně vychází ze zásady vázanosti dovolacího soudu rozsahem dovolacího návrhu. Dovolací soud je přitom vázán nejen rozsahem dovolacího návrhu, ale i uplatněným dovolacím důvodem. Současně je však v případech, je-li dovolání přípustné, povinen přihlídnout i k vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a to i tehdy, když nebyly uplatněny v dovolání. Tyto vady však z obsahu spisu seznány nebyly.

Dovolatel uplatňuje dovolací důvod ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř., který se vztahuje na případy, kdy dovoláním napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, t.j. je poznamenáno nesprávným právním posouzením. Jde o omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, kdy soud buď použije jiný právní předpis, než který měl správně použít nebo sice aplikuje správný právní předpis, avšak nesprávně jej vyloží.

Podle ustanovení § 10 odst. 1 věta první tiskového zákona, jestliže bylo v periodickém tisku uveřejněno sdělení obsahující tvrzení, které se dotýká cti, důstojnosti nebo soukromí fyzické osoby, nebo jména a dobré pověsti určité právnické osoby, má tato osoba právo požadovat na vydavateli uveřejnění odpovědi, přičemž podle druhého odstavce téhož ustanovení se musí odpověď omezit pouze na skutková tvrzení, kterými se tvrzení podle prvního odstavce uvádí na pravou míru nebo neúplné či jinak pravdu zkreslující tvrzení se doplňuje nebo zpřesňuje. Odpověď musí být přiměřená rozsahu napadeného sdělení, a je-li napadena jen její část, pak z této části a z odpovědi musí být patrné, kdo ji činí.

Dovolací soud má zato, že odvolací soud náležitě a pro danou věc přiléhavě aplikoval uvedené ustanovení tiskového zákona, z něhož vyplývá, že pro realizaci práva na odpověď je především nezbytné zjištění, že bylo uveřejněno sdělení obsahující tvrzení, které se dotýká cti, důstojnosti nebo soukromí určité fyzické osoby (anebo jména nebo dobré pověsti určité právnické osoby). To předpokládá v první řadě porovnání obsahu uveřejněného sdělení s možnou složkou osobnosti fyzické osoby, jež má být takovým sdělením dotčena.

V souzené věci nebylo odvolacím soudem z obsahu předmětného článku seznáno, že by se dotkl cti a důstojnosti žalobce, přičemž tento svůj závěr přesvědčivě vyložil. I dovolací soud se v tomto případě zejména ztotožňuje s jeho úvahou, že nelze pominout možnost určitého zjednodušení informací podávaných sdělovacími prostředky.

Právo a svoboda jsou obsahově omezeny právy jiných, ať již tato práva plynou jako ústavně zaručená z ústavního pořádku republiky či z jiných zábran daných zákonem chránících celospolečenské zájmy či hodnoty. Právo vyjadřovat názory však mohou zbavit právní ochrany nejen obsahová omezení, ale i forma, jíž se názory navenek vyjadřují. Vybočí-li tak publikovaný názor z mezí obecně uznávaných pravidel slušnosti v demokratické společnosti, ztrácí tím charakter korektního úsudku (zprávy, komentáře) a jako takový se zpravidla ocitá již mimo meze právní ochrany (obdobně srovnej nálezn. sp. zn. III. ÚS 359/96, Ústavní soud ČR: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 8, C.H. Beck, 1998, str. 367). Právo podle čl. 17 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) je zásadně rovno základnímu právu podle čl. 10 Listiny (srovnej nálezn. sp. zn. II. ÚS 357/96, Ústavní soud ČR: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 9, C.H. Beck, 1998, str. 355), přičemž je třeba dbát na to, aby s přihlédnutím k okolnostem každého případu jednomu z těchto práv nebyla bezdůvodně dána přednost před právem druhým (obdobně srovnej nálezn. sp. zn. IV. ÚS 154/96, Ústavní soud ČR: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 10, C.H. Beck, 1998, str. 113).

V konkrétním případě je proto vždy nezbytné zkoumat míru (intenzitu) tvrzeného porušení základního práva na ochranu osobnosti (osobní cti a dobré pověsti), a to právě v kontextu se svobodou projevu a s právem na informace a se zřetelem na požadavek proporcionality uplatňování těchto práv (a jejich ochrany). Zároveň je nutné, aby příslušný zásah bezprostředně souvisel s porušením chráněného základního práva, tj. aby zde existovala příčinná souvislost mezi nimi. Takto je nutno interpretovat i právní názor (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 1995, Cdon 24/95), podle něhož „samo uveřejnění

nepravdivého údaje, dotýkajícího se osobnosti fyzické osoby, zakládá zpravidla neoprávněný zásah do práva na ochranu její osobnosti." To v kontextu těchto úvah znamená, že k zásahu do práva na ochranu osobnosti sice zásadně může dojít i objektivně, tedy s vyloučením zavinění narušitele práva, nicméně každé zveřejnění nepravdivého údaje nemusí automaticky znamenat neoprávněný zásah do osobnostních práv. K takovému zásahu dochází pouze tehdy, jestliže mezi zásahem a porušením osobnostní sféry existuje příčinná souvislost a jestliže tento zásah v konkrétním případě přesáhl určitou přípustnou intenzitu takovou mírou, kterou již v demokratické společnosti nelze tolerovat.

Zde je nutno respektovat určitá specifika běžného periodického tisku, určeného pro informování nejširší veřejnosti (na rozdíl např. od publikací odborných), který se v konkrétních případech musí (především s ohledem na rozsah jednotlivých příspěvků a čtenářský zájem) uchýlovat k jistým zjednodušením. Nelze přitom bez dalšího tvrdit, že každé zjednodušení (či zkrácení) musí nutně vést k zásahu do osobnostních práv dotčených osob. V tomto případě nelze trvat na naprosté přesnosti skutkových tvrzení a klást tím ve svých důsledcích na novináře nesplnitelné nároky. Významné však je, aby celkové vyznění podávané informace odpovídalo pravdě (obdobně srovnej nálezy Ústavního soudu ČR sp.zn. I. ÚS 156/99).

Z dovoláním napadeného rozhodnutí vyplývá, že odvolací soud při svém rozhodování z uvedených zásad vycházel, přičemž z obsahu dotčeného článku dospěl k závěru, že dotčená skutková tvrzení není možno považovat za způsobila dotknout se žalobcovy cti a důstojnosti, a tento svůj závěr též přesvědčivě zdůvodnil. Nebyl tak naplněn ani dovolatelem případně uplatněný dovolací důvod ve smyslu ustanovení § 241a odst. 3 o.s.ř.

Je tedy zřejmé, že dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé je třeba z uvedených důvodů pokládat za správné. Proto Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobce zamítl (§ 243b odst. 2 věta před středníkem o.s.ř.). Rozhodoval, aniž nařídil jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.).

Výrok o náhradě nákladů dovolacího řízení je odůvodněn ustanovením § 243b odst. 5 věta první o.s.ř. ve spojení s § 224 odst. 1, § 151 a § 142 odst. 1 o.s.ř., když v dovolacím řízení úspěšně žalované vznikly náklady spojené s jejím zastoupením advokátem v tomto řízení. Konkrétně jde o jeden úkon právní služby (vyjádření k dovolání) podle § 11 odst. 1 písm. k) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. Výše odměny za zastupování advokátem je určena podle vyhlášky č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení, a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "vyhláška").

Podle § 2 vyhlášky se sazby a odměny stanoví pro řízení v jednom stupni z peněžité částky, která je předmětem řízení, nebo podle druhu projednávané věci (odstavec 1). V sazbě podle prvního odstavce uvedeného ustanovení jsou zahrnuty všechny úkony právní služby provedené advokátem nebo notářem, s výjimkou odměny za úkony, které patří k nákladům řízení, o jejichž náhradě soud rozhoduje podle § 147 o.s.ř. (odstavec 2).

Podle § 10 odst. 3 vyhlášky ve věcech odvolání a dovolání se sazba odměny posuzuje podle sazeb, jakými se řídí odměna pro řízení před soudem prvního stupně, není-li stanoveno jinak.

Podle § 6 odst. 1 písm. b) vyhlášky činí sazba odměny v této věci 6.200,- Kč. Protože však v tomto případě byl učiněn pouze jediný úkon právní služby, bylo nutno s přihlédnutím k § 18 odst. 1 této vyhlášky takto určenou výši odměny zástupce žalované snížit o 50 %, t.j. na částku 3.100,- Kč.

Vyhláška č. 484/2000 Sb. upravuje pouze paušální sazby odměny za zastupování účastníka advokátem, nikoliv tedy již nároky advokáta na náhradu hotových výdajů a na náhradu za promeškaný čas, jež stojí vedle odměny (§ 2 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb.). K nákladům řízení žalované proto patří též paušální náhrada hotových výloh advokáta v částce 75,- Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.). Celkem tak výše přisouzené náhrady nákladů dovolacího řízení žalované činí 3.175,- Kč.

P o Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 25. května 2006

JUDr. Pavel Pavlík, v. r.
předseda senátu